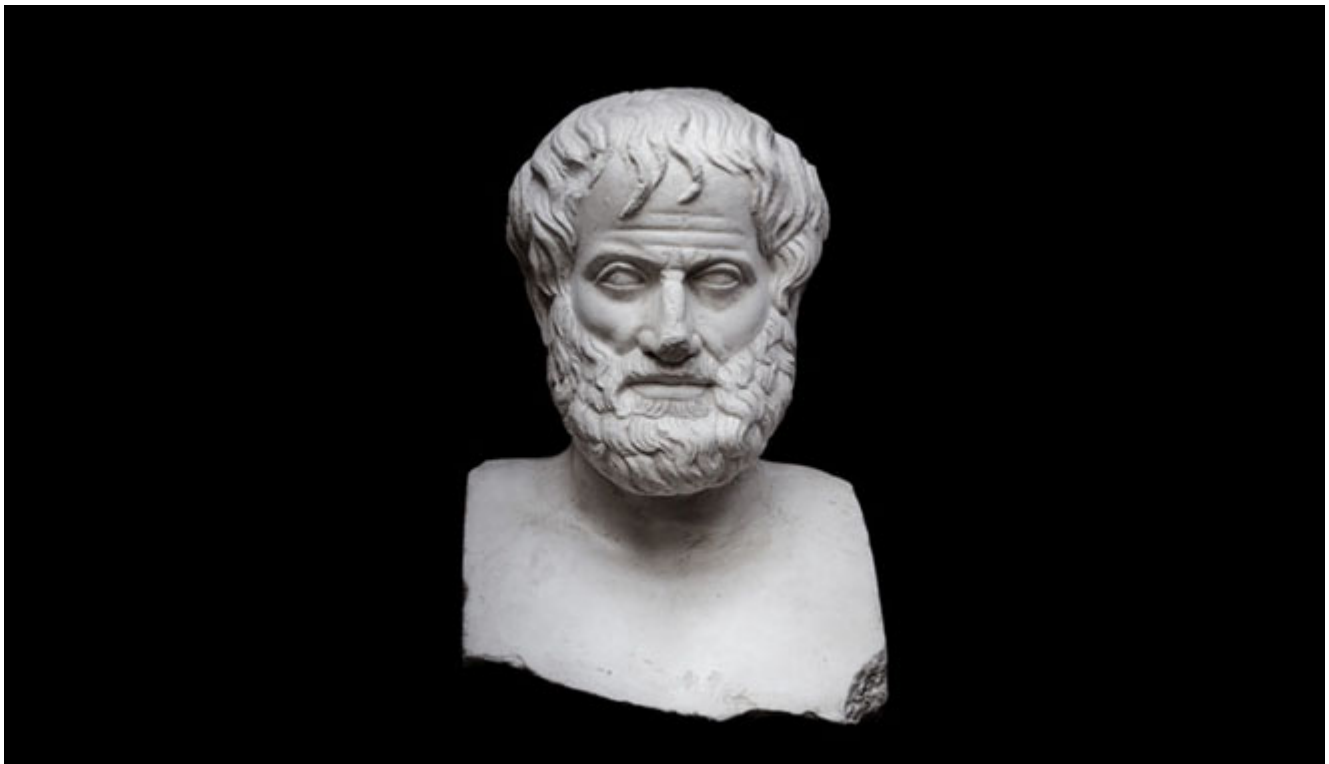

Αριστοτέλης εναντίον Πλάτωνα (Γεώργιος Χ. Κουμάκης, Επ. Καθηγητής Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων)

/ [Πεμπουσία](#)

Στο σημείο αυτό ο Αριστοτέλης ασκεί δριμεία κριτική στον Πλάτωνα με το να διατυπώνει την απορία του, η οποία οδηγείται σε αντίφαση, διότι από τη μια μεριά αξιώνει οι ιδέες να είναι γενικές έννοιες (καθόλου) και από την άλλη συγχρόνως να είναι χωριστές και ατομικές (καθ' έκαστον).

Το ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει, έχει εκθέσει δια μακρών και σε άλλα σημεία ο Αριστοτέλης, ο οποίος θεωρεί αναγκαία μεν την ύπαρξη των γενικών εννοιών, όπως είναι οι ιδέες, διότι δημιουργούν τις προϋποθέσεις των γνώσεων και της επιστήμης, αφού τα αισθητά πράγματα είναι ρέουσες και μεταβαλλόμενες πραγματικότητες, δεν συμφωνεί όμως με το γεγονός ότι ο Πλάτων χωρίζει τις

ιδέες από τα αισθητά. Εδώ επαινεί τον Σωκράτη που δεν έκαμε αυτόν τον χωρισμό. Η αιτία που δεν δέχεται τον χωρισμό είναι ότι αυτός δημιουργεί πολλά προβλήματα και δυσχέρειες στην κατανόηση της θεωρίας των ιδεών⁹³, πράγμα που έγινε εμφανές στο πρώτο μέρος του Παρμενίδη του Πλάτωνα.

Ο Αριστοτέλης κατατάσσει τις δύο απόψεις των προηγούμενων φιλοσόφων σε δύο κατηγορίες. Η μεν πρώτη έγκειται στο ότι οι ιδέες δεν χωρίζονται από τα αισθητά όντα, στα οποία αναφέρονται και τότε πρόκειται για έννοιες σχετικές (προς τι), η δε δεύτερη στο ότι αυτές είναι χωριστές, οπότε δημιουργείται το πρόβλημα του λεγόμενου τρίτου ανθρώπου. Σε κάθε περίπτωση ο Αριστοτέλης είναι πεπεισμένος ότι όπως και αν τις δεχτεί κανείς, δηλαδή χωριστές ή μη χωριστές, εκείνοι που υποστηρίζουν κάθε μία από τις δύο αυτές θέσεις αναιρούν αυτά που λένουν⁹⁴.

Ο Σταγειρίτης παραθέτει την παρακάτω επιχειρηματολογία: αν δεν θεωρήσει κανείς τις ουσίες, δηλαδή τις ιδέες χωριστές, κατά τον τρόπο που είναι χωριστά τα επί μέρους αισθητά πράγματα (τα καθ' έκαστα των όντων), τότε θα αναιρέσει την ουσία αυτού που θέλει να πει. Αν πάλι τις εκλάβει χωριστές, τότε γεννάται το ερώτημα πως θα θέσει τις ουσίες και τις αρχές αυτών, διότι αν τις θέσει μεμονωμένα και όχι γενικά, τότε στην περίπτωση αυτή τα όντα θα είναι τόσα όσα και τα στοιχεία, τα οποία θα ήταν γνωστά⁹⁵.

Μπορεί ωστόσο να εικάσει κανείς ότι ο Πλάτων θεωρεί άδικη την επίθεση που δέχεται στον Παρμενίδη για τον χωρισμό των ιδεών από τα αισθητά, αφού δεν είναι αυτό που ο ίδιος εννοεί. Φαίνεται ότι αποδίδεται στον Πλάτωνα ότι εχώρισε τις ιδέες από τα αισθητά, από το γεγονός ότι χρησιμοποιείται η φράση «καθ' αυτό», δηλαδή η ιδέα αυτή καθαυτή⁹⁶. Προκύπτει επίσης από το ότι οι ιδέες είναι παραδείγματα όχι μόνον των αισθητών αλλά και αυτών των ιδεών, αφού όλες οι ιδέες γεννιούνται από το ένα, δηλαδή την ιδέα του αγαθού, ώστε η ίδια ιδέα να είναι εικών και παράδειγμα.

93 Αριστ., Μ.τ.φ., Μ 9, 1086 a 31 - b 7.

94 Αυτόθι, Μ 4, 1079 a 11-18.

95 Αυτόθι, Μ 10, 1086 b 14-24.

96 Αριστ., Ηθ. Μεγ., Α 1, 1182 b 12-16: «η μεν γαρ ιδέα χωριστόν και αυτό καθ' αυτό· το δε κοινόν εν άπασιν υπάρχει, ουκ έστιν δη ταυτόν τω χωριστώ. ου γαρ αν ποτε το χωριστόν και το πεφυκός αυτό καθ' αυτό είναι εν πάσιν υπάρχοι».

Πηγή: deeaef.gr

Το παρόν κείμενο είναι είναι το όγδοο μέρος της εισήγησης του Γεώργιου Χ. Κουμάκη, Επ. Καθηγητή Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στην Επιστημονική Ημερίδα «Ουσία, Δομή και Υπόστασις του Κόσμου κατά την Προσωκρατική Φιλοσοφία» -Κεντρικό Κτίριο του Πανεπιστημίου Αθηνών, 29/4/2014 - Οργάνωση: Διεθνής Επιστημονική Εταιρεία Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, Ένωση Ελλήνων Φυσικών

Δείτε το έβδομο μέρος της εισήγησης [εδώ](#)